ПАГОНЯ

Адрэс рэдакцыі і канторы:
Вуліца Адама Міцкевіча, 13-а.
Тэлефон № 23.

Рэдакцыя адчынена што дзень ад 1—2 гадз.
Кантора адчынена што дзень ад 8—3 гадз.

ГРАМАДЗКАЯ ПАЛІТЫЧНАЯ І ЛІТЭРАТУРНАЯ ЧАСОПІСЬ.

ВЫХОДЗІЦЬ ЧАСОВА РАЗ У ТЫДЗЕНЬ.

Падпіска каштуе:
на 10 № № ўпярод — 10 зал.
„ 5 „ „ — 5 „
Кошт асобнага № — 1 „

Рукапісы
не прынятыя да друку назад не вертаюцца; прынятыя аплачываюцца па погляду Рэдакцыі.

№ 5. | Коўна, Чацьверг, 26 жніўня 1920 году. | Год І-шы.

Кароткі нарыс старага Літоўскага статуту.

Стары Літоўскі Статут (зборка законаў цывільных і крымінальных) дайшоў да нашых часоў толькі у 3-м выданьню ад 1588 году.

Гэта выданьню выйшла апасьля няшчаснай Люблінскай уніі (1569 г.) звязаўшай моцна Літву з Польшчай і загубіўшай Літоўскую Дзяржаўнасьць. Ня дзіўна, што і на 3-ці Літоўскі Статут Люблінская унія налажыла цяжкую сваю руку,— трэба было ўжо згадзіць Літоўскія законы з законамі Польшчы. Дзеля гэтага арганізавана была ў 1569 гаду асобная камісыя з 11 выбарных членоў Сойму і паветовых соймікаў.

Камісыя гэта дасьледавала і разгледзіла Стары Статут, зложыла яго занова згодна з законамі Польшчы і перадала ў другую камісыю для згаджэньня яшчэ з новым уставам вышэйшага суду. І толькі тады гэты новы статут перэданы быў на Варшаўскі Сойм і зацьверджаны быў каралем Сыгізмундам III у 1588 гаду.

Статут 3-й рэдакцыі дзеліцца на 14 разьдзелаў, разьдзел—на артыкулы, артыкулы на стацьці; ён цяперь ёсьць адзінец, друкаваны ад старага Літоўскага законадаўства, бо ранейшыя два статуты (1-шы і 2-гі) да нас ня дайшлі.

Першы ці Стары Статут быў першай кодыфікацыяй („свод“ ці зборка) Літоўскіх законаў і называўся спачатку „Кнігі праў пісаных“, „Права паспалітага ўсей зямлі“, „Статут Земскі“, а пазьней называлі яго „Літоўскі Статут 1-й рэдакцыі“, ці „Літоўскі Статут Сыгізмунда І-га“. Гэты першы ці Стары Статут быў кодыфікаваны Камісыяй з духоўных і цывільных юрыстаў, ухвалены Віленскім Соймам, зацьверджаны Сыгізмундам І і абнародаваны ў 1529 гаду для карыстаньня у судах на ўсім абшару вялікага княства Літоўскага, у тым ліку і на Беларусі. Дзяліўся ён на 13 разьдзелаў і на 262 артыкулы і на працягу XVI в. яшчэ даданы быў два разы.

У 1566 гаду за Караля Сыгізмунда-Аўгуста складаны быў другі статут, каторы назваецца Валынскі, бо быў ён абавязуючым для Валыні, Падольля і Кіеўшчыны; распадаўся ён на 14 разьдзелаў і на звыш, як 500 артыкулаў.

Вось які кароткі агляд старых Літоўскіх Статутаў 1-га, 2-га і 3-га выданьняў.

Цікава адмеціць, што як складалі ў Маскве „Саборнае Улажэньне цара Алексея Міхайлавіча 1649 года“, то карысталіся Літоўскім Статутам (1-м ці старым) і ўзялі з яго 56 артыкулаў, як запісана на самім Уложэньні, але такія сьвядомыя прафэсары рускага права, як Леантовіч, Уладзімірскі-Буданоў, Паўлоў, Мрочэк-Драздоўскі, Піліпаў і іншыя гаворуць, што для Улажэньня загарнуты з Літоўскага Статуту да 175 артыкулаў. І то ня дзіўна, бо самы Літоўскі Статут меў галоўнай крыніцай даўнейшы (XI сталецьця) кодэкс „Праўду Роськую (сьпісак акадэм), ці „Праўду Русьскую“—„Суд Ярославль Володимѣричь“(сьпісакТроіцкі),—гэты кодэкс складаны быў ў XI ст. вялікім князем Кіеўскім Яраславам Уладзіміравічам дзела ўсей таго часу Русі, ў тым ліку і для Беларусі ці тое для Полацкай, Вітэбскай, Смаленскай зямель. Так захавана есьць да гэтага часу „Мсьціслава Праўда“ (зговар Смаленскага князя Мсьціслава 1229 году з Рыгаю, Готландам і нямецкімі местамі); яна ўся складана была па „Русьскай Праўдзе“ Яраслава. Прафэсары Леантовіч, Піліпаў і інш. гаваруць, што „Літоўскі Статут быў, па істоце сваей, зборкай дрэўняга рускага абычнага права“ каторае праз Беларусь, быўшую ўжо з 13-га ст. ў складзе Літоўскай Дзяржавы, перайшло на Літву.

Апрочь „Русьскай Праўды Яраслава“ крыніцамі для Літоўскага Статуту былі законы, выданыя да 1569 гаду літоўскімі князямі, ці тое: уставы, ухвалы, прывілеі і інш., меней болей ўзятыя з рускага, рымскага, нямецкага (магдыбургскага), польскага права.

Належыць ўзяц на ўвагу, што як І-ы Стары Літоўскі Статут 1529 г., так і другі 1566 г. і трэці 1588 г. пісаны беларускай мовай славянскімі літэрамі. Дапрыкладу: Літоўскі Статут, разьдзел XI, артыкул 7 літэральна: „Уставуем, когды бы сын, або дочка отца, матку або сваю умысльне забіл, смертью ганебною мает каран быті: по рынку возячы клещамі тело торгаті а потом в мех скораный всадивші в него пса, куря, котку і тое все посполу в мех всадівші изшить і где наглубей до воды спустіті“

Належыць ўзяць на ўвагу і то яшчэ, што ўрадавы і судовы дзелаводзтва на Літве да 1640 году вяліся беларускай мовай. Ад 1640 году пачалі пісаць ў урадах і судах ужо і па польску, асобна у вышэйшых судах і урадах. Ад 1697 году вышэйшы урад польскі забараніў на Літве літоўскую і беларускую мову ў урадах і судах і загадаў карыстацца толькі мовай польскаю.

Гісторыя, гаворуць, ёсьць вучыцелька народаў, але гэту вучыцельку трэба добра слухаць і разумець, каб ня рабіць амылак.

Люблінская унія (1569 г.) загубіла Літоўскую Дзяржаўнасьць і тым самыы загубіла Беларусь. Нехай-жа ня зьвяртаюцца горшыя часы Ягеллы і Люблінскай уніі! Адзін пачаў, а другая дарэшты загубіла.

К.

◆◆◆◆◆◆

Дэклярацыя
Старшыні міністроу Д-ра ГРЫНЮСЯ,
(Працяг).

Абавязкова патрэбна стварыць атмасфэру прадукцыйнай працы, вазвысіць веру людзей у свае сілы і даць як найбольш магчымасьці праяўленьня ініцыяцівы.

Адпаведна нармованая і кіраваная дробная зямельная ўласьнасьць найлепш адпаведае гэтай мэце; мае яна стварыць край вольнай прадукцыйнай працы. Ўжо перад вайной, гэтым шляхам, г. зн. шляхам раздрабленьня вялікіх гаспадарстваў падзьвігалася разьвіцьце земляробства. Заданьням-ж нашых дзён ёсьць з усей энэргіей узяцца за справу надзеленьня зямлей беззямельных і малазямельных, якія патрафяць і хочуць працаваць на зямлі. Прад Установчым Соймам стаіць надта важнае заданьня прыгатавацца правясьці гэты закон. Увядзеньнем у жыцьцё гэтай рэформы ачывіста здаволіваюцца патрэбы рацыянальнай зямельнай гаспадаркі, бо ўпаўне могуць стварыцца такія гаспадарчыя адзінкі, якія незалежна маглі-б развівацца і цьвісьці. Належэ унармаваць справу раздрабленьня гаспадарстваў, закрэпляючы адпаведныя граніцы. Дзяржава клапоціцца не аб тым, каб стварыць сотні тысячаў новых беднякоў, якія-б цярпелі ад недастатку на сваіх палетках, а аб тым, каб усе тыя, хто ня чураецца працы, мелі забязпечаны памысны парог жыцьця і людзскага утрыманьня.

Дзеля таго-ж пры правядзеньні гэтай рэформы, як ужо вышэй адзначена, ня можэ быць забыта справа узвышэньня зямельнай гаспадаркі і галін прамыслу, бэзпасрэдня злучаных з земляробствам. Павінны быць знайдзены эканамічныя сьродкі тэхнічнага паляпшэньня зямельнай гаспадаркі, стан якой павінен быць найбольш інтэнсыўны.

Бяз гэтага, г. з. бяз гэтай інтэнсыўнасьці зямельнага гаспадарства, па ўплыве пэўнага часу, ўзноў маглі-б знайсьціся бэззямельныя і тагды-б палажэньне было-б яшчэ труднейшае, бо не знайшлося-б вялікіх гаспадарстваў на мэты парцэляцыйныя

Знайдзены тагды спосаб шырокага і скорага узвышэньня зямельнай гаспадаркі есьць ў той самай ступені важным пытаньнем, як і рэформа аграрная. Трэба, як кажуць, каб два зярня расьлі там, дзе цяперь расьце адно; абшар зямлі аграпічаны і ня можна яго па свайму аднаму жаданьню павялічыць калі не далучыць да гэтага асушку балотаў і іншых таму падобных меліорацыяў. Мажлівасьць узвышэньня інтэнсыўнасьці ёсьць вялікая і рацыянальна злажэная з патрэбамі узвышэньня земляробства аграрная рэформа. Яна можа адторкнуць нам шлях да праўдзівага і моцнага эканамічнага поступу Для гэтага патрэба, каб наш селянін і ўмеў і мог належна вясьці сваю гаспадарку. Трэба, каб ён азнаёміўся з рацыянальнымі мэтадамі інтэнсыўнай гаспадаркі і навучыўся да іх застасовывацца. Гэтакім спосабам маем тут чыннасьць да пашырэньня вядомак у вобласьці гаспадаркі пры пасрэдстві школ, курсаў і іншымі шляхамі. Ала мале, каб наш селянін умеў наляжыта вясьці гаспадарку. Трэба, каб ён меў мажлівасьць добра вясьці гаспадарку і каб яна прынасіла яму карысьць. Тут усходзіць патрэба запэўненьня яму на адпаведных варунках мажлівасьці набыць тоя, што есьць патребна дзеля яго гаспадаркі, г. з. земляробных машын і спронтаў, мінэральных удобрэньняў, палепшаных гатункаў насён, расовы адмен быдла і г. д.

Далей заходзіць пытаньня: ў які спосаб гаспадарства на даступных варунках маглр-б атрымаць матэрыялы будауляныя. Гэга датычывае ня толькі важнага у гэтай хвілі пытаньня аб лясным матэрыяле, але і інш., як цэглы, каменьня, вапны і г. д. і адначасна паустае пытаньне адбудоулі гаспадарскіх будынкаў. Усе гэта датычэ агульнага заданьня —адбудовы гаспадаркі ў Літве.

У зьвязку з вышэй парушаным пытаньнем ёсьць справа забязпечэньня будынкаў ад агню.

Не затрымываючыся доўга, успомнім яшчэ аб некалькіх важных заданьнях зямельнай гаспадаркі, як напрыклад узвышэньня каапэратываў, важнасьць даступнага дзяшовага крэдыту, патрэбы мэліорацыі і г. д. Гаворучы аб патрэбах земляробства належэ заувaжыць, што ў зьвязку з яго узвышэньнем у нашым краю павінны-б разьвіцца тыя галіны прамыслу, якія перэрабляюць дабытыя земляробствам сыроўцы. Тут гаварыцца аб млынах, алеярнях, фабрыках кансэрваў, прамыслу льняным: для цэлага сьцягу галін прамыслу ў Літве могуць стварыцца надта шырокія пэрспэктывы. Таксама гэты расквіт прамыслу даўбы мажлівасьць далейшаму узвышэньню і расквіту чыстага земляробства, гварантуючы працу тым, хто не знайшоў яе ў гаспадарстве земляробчым. Ачывіста ня ёсьць гэта патрэба аднаго дню, але разважаючы патрэбы дню мы не павінны спусьціць з вочау і далейшай пэрспэктывы. У канцы некаторыя богацьця, як напрыклад: лясы аткрытыя воды, вялікія тарфянікі і балоты, як агульнае дабро цэлага краю, ужо у бліжэйшай будучыне павінны-б быць удзяржаўлены, бяручы пад увагу інтэрэсы дзяржавы і народу, як гэта предугледжываецца у разуважаньню Установчым Соймам адпаведнага уставу.

Подраховываючы усе, што вышэй было сказана, належэ яшчэ раз падкрэсьліць, што рэформа аграрная і патрэбы рацыянальнага земляробства павінны быць арганічна з сабой згармонізованы і на гэта згарманізаваньня Урад павінен зьвярнуць як найбольшую увагу; большасьць закранутых пытаньняў ўжо заініцыявана часовым Урадам і з меншай чы большай усьпешнасьцю выканана. Заданьнем цяперашняга Ураду будзе пашыраць далей і палепшываць жывыя і пасьпеўшыя пытаньня аграрнай рэформы і земляробства, вяжучы арганічна адно з другім і апіраючыся у сваей працы на выданых Установчым Соймам уставах і, ў разе патрэбы, носючы ў Сойм плянаваныя проэкты уставаў.

[Прaцяг. будзе.]

Міністры Літвы:

Міністэр Беларускіх спраў Дамінік Семашко радзіўся у Вільні 4 жніўня 1878 г. Бацька яго родам быў з Расіен. Першыя навукі атрымаў ў Віленскім Рэяльным вучылішчу, пасьля змушаны быў за прынадлежнасьць да партыі „Хаўрус барацьбы за асвабаджэньне рабочага класу“ уцячы за граніцу. Яго сябры ў гэтай справе сядзелі па два гады ў тўрме і былі сасланы ў Сыбір. Ў 1898 гаду сядзеў ў турме ў Львові 3 месяцы за агітацыю „словам і друкам“, а пасьля быў выгнаны з меж Аўстрыяцкага Гаспадарства бяз права звароту. Аўстрыяцка -польскія ўласьці хацелі тады выдаць яго Расейскаму Ураду, але рабочыя заступіліся за яго і палілася кроў на вуліцах места Львова. Справа студэнта Д. Семашко была апісана у рускай газэце „Сынъ Отечества“, у Кракоўскай газэце „Nowa reforma“ і ў Пазнанскай газэце „Orendownik“. За граніцай Д. Семашко абучаўся ў Тэхнікуме і прахадзіў адначасна пажарныя курсы. У 1902 г. ў Лёндане працаваў над выданьнем за грошы Беларускай Сацыялістычнай Грамады першых беларускіх брашурак: 1) „Гутарка аб тым, куды мужыцкія грошы йдуць“, 2) „Як зрабыць, каб людзям стала добра на сьвеце“ і 3) „Хто праўдзівы прыяцель беднага народу“, якія ён сам складаў літэрку за літэркай ў вінкель і усталяў беларускую пісоўню. У 1905 г. зьвярнуўшыся з эміграцыі, прынімаў учасьця у рэвалюцыі у Запарожжы-Каменскім, гдзе збудаваў вельмі сільныя барыкады італьлянскай сыстэмы, якія не маглі ўзяць прыступам царскія апрышнікі. Ад начасна тамжа, на Днепроўскім Заводзе, прынімаў учасьця ў фабрычнай пажарнай камандзе.

У 1911 г. пераехаў ў Вільню, гдзе аткрыў „Горнапрамысловую і Тэхнічную Кантору“. У 1914 гаду з’арганізаваў Сьніпіскі Аддзел Вольна-пажарнай дружыны, а ў 1915 г. Лятучыя Атрады з 600 варужонных чалавек і ў часе эвакуацыі рускіх, і у час прыходу немцаў, трымаў парадак м. Вільні, разсылаючы патрулі, арэштовываў грабіцеляў і садзіў ў турму. Пасьля прыходу немцау і разаружэньня Лятучых Атрадаў, Д. Семашко па прозьбе грамадзян стаў Начальнікам Віленекай Меставай Пажарнай Каманды, потым да яго немцы прылучылі і вольную пажарную каманду, а па распараджэньню Обэр-Ост мусіў, ў часе пажараў, камандаваць і нямецкай ваеннай пажарнай камандай. Кроме гэтаго арганізаваў і заведываў усімі местовымі абозамі. У беларускай газэце „Гоман“ пісаў „Вячорныя мысьлі“ пад псэўдонімам „Лабуць“. У 1917 г. быў членам Беларускай Нацыянальнай Рады, участваваў ў беларускім Кангрэсе ў Вільні ў канцы 1917 г., на якім быў выбран ў Віленскую Беларускую Раду, ў якой быў сябром Праўленьня, як сэкрэтар. Вёў ў 1918 г. разам з другімі беларусамі перэгаворы з Літоўскай Тарыбай ад імені Рады. Вынікам тых перагавораў было прыняцьце 6 беларусоў ў Дзяржаўную Тарыбу і адчынена Міністэрства Беларускіх Спраў. У сьнежню 1918 г. выехаў, як член першай Літоўскай дэлегацыі, праз Спаа ў Парыж, дзе ў лютым Прэзыдэнтам Літоўскай Дзяржавы быў назначаны таксама членам Вэрсальскай Мірнай Канфэрэнцыі. Пасьля ўзвароту з Парыжу, будучы сябром Дзяржаўнай Рады, працаваў ў Міністэрстві Ўнутраных Спраў, арганізуючы пажарную справу, выпаўняючы абавязкі Дзяржаўнага Пажарнага Інспэктара. У травеню 1920 г. участваваў, як член Літоўскай Мірнай Дэлегацыі, ў заключэньню міра з Савецкай Расеяй у Маскве.

З фронту.

Як селяне выратаваных з-пад польскай акупацыі мейсцовасьцяў адносяцца да вайсковых беларусоў літоўскай арміі відаць з пісьма гэткага зьместу:

„Валасное Упраўленьне ад ліца ўсяго насяленьня Плюскай воласьці выражае глыбокія смуткі па прыпадку ухода вас, беларусоў вайсковых.

Цяжка, дужа цяжка жылі мы пад уціскам палякоў. Колькі слезаў, і крыві было праліто пад пугамі польскіх палачоў, якімі жалкімі былі мы ў каморах ўсемагушчых польскіх жандармаў! Ўрэшце прабіла гадзіна-прышлі вы і мы з вялікай радасьцю спаткалі вас, як сваіх родных сыноў, бо вы такія-ж беларусы, як і мы.

Толькі месяц былі вы сярод нас, але за гэты сьветлы час саўсім зажылі нашыя раны, ізноў пачулі сябе шчасьлівымі, вольнымі грамадзянамі. Бязрупатна працуем цяпер мы, не хаваючыся разам з жывёламі па лясох, як гэта было пры панаваньні палякоў і чырвоных.

Вы былі нашымі шчырымі абаронцамі, да вас мы зьвярталіся ва ўсех сваіх патрэбах і заўсёды знахадзілі добрых радзькоў, пэўных вартоўнікоў нашай маентнасьці.

Дужа шкадуючы аб вашым уходзе, мы жадаемо вам ўсяго найлепшага і спадзяемся, што хутка вы ізноў верніцесь да нас.

Хай жыве нашая Бацькаўшчына і яе пэўны сыны-беларускія саўдаты.

Прэзэс Валасного Упраўленьня: В. АЛЕХНА.

Сэкрэтар: Ф. ГОЛЫНЯ.

1920 г. жніўня 10-го дня. Вёска Плюсы.

Ваенна-палітычны абгляд

За тыдзень.

На паўночным фронце палітычнае жыцьё знайходзіцца пад знакам страшнага тэрору, правадзімага савецкімі ўласьцямі сярод інтэлігэнцыі, работнікаў і сялян выпрабаванымі срэдзтвамі—арэштамі і разстрэлам.

На Пецярбурскім фронце, з прычыны прарваньня мірных перагавораў з Савецкай Расеей, Фінскі Ўрад выдаў загад аб агульнай мабілізацыі, да таго-ж ангельская эскадра, ў саставе 2-х крэйсэраў і 4-х мінаносцаў, прыбыла ў фінскія тэрыторыяльныя воды дзеля абароны узьбярэжжа Фінляндыі.

У Эстоніі—забастоўкі пачаўшыяся дзеля падбурываньня бальшавіклмі на мескіх заводах-памалу заканчываюцца. Нядаўна, дзеля узможанай агітацыі, пакінула работу часьць чыгуншчыкаў, але і гэта забастоўка йдзе на ўбытак.

Латвійскі Установчы Сойм II-га жніўня адзінагалоўсна рытіфікаваў мірную ўмову з Нямеччынай і апошняя, такім чынам, праўна ўступіла ў законную сілу.

Канфэрэнцыя балтыцкіх дзяржаваў прадаўжае свае работы з паваджэньнем. На паседжаньнях выступілі з рэфэратамі прадстаўнікі ўсіх канфэруючых рэспублік. У рэзультаце дэбатаў пастаноўлена: 1) Латвія і Эстонія павядуць сэпаратныя перагаворы аб пытаньнях, па каторым ня дойдзена да аканчацельнай згоды; 2) што Літва Латвія прыступяць к перагаворам аб урэгуляваньні дзяржаўных граніц; 3) каб Урады Літвы і Польшчы пачалі перагаворы аб уладжэньні спорных пытаньняў. Далей было пастаноўлена зьвярнуцца к дыплёматычным прадстаўнікам Беларусі і Украіны з неафіцыяльнай прапазыцыяй ўнясьці канфэрэнцыі аб‘ектыўны даклад аб нацыянальным руху ідзяржаўным палажэньні гэтых рэспублік.

Унутранае дзяржаўнае жыцьцё Латвійскае Рэспублікі знайходзіцца пад знакам забастовак партовых работнікаў. Забастоўка ў поре прадаўжаецца з тае прычыны, што ні адна з старон ня йдзе на ўступкі.

Мірная ўмова між Літвой і Савецкай Расеей ратыфікавана Літоўскім Установчым Соймам 1 жніўня г. г. Цікава адзначыць, што пры ратыфікацыі мірнаго договора былі доўгія спрэчкі, пры гэтым за ратыфікацыю высказаліся хрысьціянскія дэмакраты і народныя соцыялісты, знайходзючы, што мірная ўмава адпавядае інтарэсам Літвы. Эвакуацыя Літоўскай тэрыторыі чыроным войскам ідзе поўным ходам. Вільня ўжо ачышчана от рэвкомаў, совнаркомаў і чрэзвычайкі, эвакуаваных у Менск. Чырвоныя адміністраторы вывозяць з Вільні ў Менск літэральна ўсё, пачынаючы ад мэбэлі і канчаючы дынамомашынай. Хоць ў Вільні знайходзяцца ўжо літоўскія ваенна-адміністрацыйныя ўстановы, тым ня менш экцэсы савецкіх камісараў і адміністратараў ў адносінах літоўскіх ура доўцаў—з’явішча абыдзёнае.

З прычыны мірнай умовы між Літвой і Савецкай Расеей, прадстаўнікі групы „Беларускай Народнай Рэспублікі“ заявілі пратэст перад усім культурным сьветам па поваду аддачы Вільні Літве. Гэты пратэст паслужыў таксама для Польшчы, гатовячайся, не зважаючы на катастрафічнасьць свайго палажэньня, к захвату сталіцы Літвы, повадам да рэвізыі сваіх адносін к гэтай апошней. Перагаворы аб міры і пераміры між Савецкай Расеей і Польшчай пачаліс ўрэшце 16 жніўня г. г., у Менску. Прадстаўнікі Польшчы настаіваюць на гэткіх варунках: 1) Прызнаньне поўнай незалежнасьці Польшчы і няўмешацельства ў яе ўнутраныя справы, 2)дэмаркацыйная лінія праводзіцца згодна з прапазыцыяй Лёйд-Джорджа, 3) Польшча не згаджаецца ні на якое, поўнае, ці часткавае разброеньне. Апрыч таго, адным з падставовых варункаў міра з‘яўляецца прызнаньне права на самаазначэньне народаў, насяляючых пагранічную паласу між Расеей і Польшчай. Не зважаючы на перагаворы, ваенныя чыннасьці ўсё яшче прадаўжаюцца, а польскі Ўрад і грамадзянства прыймаюць гарачковыя меры к абароне Варшавы. Лінія фронту цяпер праходзіць цераз Влоцлавэк-Сольдаў, на захад ад Цеханова і Пултуска-Радзімін-Скунеў ст. Дэмбэ-Влодава-Холм-Грубешув-Броды-Буск-Злочув, па р. Стрыпе ў Бучацкім районе.

На паўночна-заходнім фронце румынскага войска ваенна-палітычнае палажэньне без перамены.

На паўдзённым фронце, на Украіне, місыя правадыра ўкраінскіх соцыялістаў, Віньнічэнкі, у рэчы прызнаньня Савецкай Расеей поўнай незалежнасьці Савецкай Украіны і апіраньне ўласьці саветаў на сялянскіх масах; зыйшло на нічым.

Дзейнайсьць нацыянальнага ўкраінскага дзеяча і сябры украінскага ўраду—Петлюры, прыходзіць ужо к бязслаўнаму канцу, бо ён нядаўна, будучы ў Галіцыі, чуць ня быў арэштаваны па загаду ўкраінскіх вайсковых ўласьцей.

У крыму, на фронце народнай арміі гэн. Врангеля, ваенна-палітычнае палажэньне ўзмацавалася і народная армія пабяджае бальшавікоў ня толькі ваеннай сілай, але і лёзунгамі, якія пачынаюць ўжо аказываць уплыў на сялянскія вумы. Афіцэры чырвона-армэйцы, ўзятыя ў палон падчас апошніх баёў на крымскім фронце, прыпісваюць зямельнаму закону гэн. Врангеля, праўна ўзмацовываючым за сялянамі цяперь-жа захвачаныя імі ў памешчыкаў землі, першараднае і вынятковае значэньне. Палітыка Англіі да арміі гэн. Врангеля цяпер рысуецца гэтак: па загаду Лёнданскага Ўраду адазваны з Сэвастопаля ангельская ваенная місыя і іншыя ангельскія ўстановы. Англія фактычна прарвала аказываньне якой-бы там ні было помачы гэн. Врангелю. Радам з гэтым ангельскі Ўрад прызнае цяпер свае адносіны к арміі гэн. Врангеля вычэрпанымі і дзеля таго адказываецца ад сваіх пачатковых плянаў аб капітуляцыі крымскай арміі. Французскія установы, ў тым ліку і вайсковая місыя, прадаўжаюць аставацца ў крыму. Апэрацыйная дзейнасьць арміі Врангеля разьвіваецца памысна: ў напрамку Волховаты, на фронце Валдгайм-Шэнц чырвоныя, наступаўшыя тут, пацярпелі вялізнае паражэньне і мелі вялікія страты. У нампрамку Арэхава-Александраўск, народная армія заняла Арэхаў і зблiжылась да рэкі Конскай, бяручы 2000 палоных. Апрычь таго народная армія ўзяла Корсунскі манастыр ў пабліжжу Кохаўкі.

На далёкім Ўсходзе ваенна-палітычнае палажэньне пачынае ўзноў аслажняцца. Тэлеграф дае надта бедныя ведамасьці аб тым, што рабіцца на Далёкім Ўсходзе—ў Сібіры, Японіі і ў Кітае, але і гэты ведамасьці поўны трывогі. Асабліва пільна трэба ўглядацца на палажэньне ў Кітаі і ў яе сталіцы—Пэкіне. Стаюцца вялікія непарадкі і, дзеля абароны жыцьця чужаземцаў, ў самым Пэкіне пасьпешна ўсіліваецца чужаземны гарнізон, а ў парты Кітая ўвайшлі ваенныя караблі Японскай, Ангельскай і Амэрыканскай эскадраў. Пaступаюць весткі аб звостраньні грамадзянскай вайны між поўднем і поўначчу Кітая.

Х. Ш.

ТЭЛЕГРАМЫ:

ВІЛЬНЯ, 18.VIII. (Эльта). 16 і 17 жніўня Віленскія паветавую і местовую Камэндантуры і Старшага Прэдстаўніка Ашменскага павету даведалася дэлегацыя ад 25.000 чалавек-жыхароў Ашменскага павету, абвясьціўшы ад імя гэтых жыхароў гарачую падзяку і прызнацельнасьць Ураду Літвы за тое, што ён пры перагаворах з рускімі пастараўся далучыць да Літвы Ашменскі павет. Так як прысланыя з Расеі „Рэўкомы“ дзелаюць мітынгі і ўселяка змушаюць людзей падпісывацца, каб Ашменскі павет прылучыць да Расеі, дэлегацыя выражае гарачы пратэст такога прымусу і сфалшаваньня жаданьняў ці волі народу. З 25000 чалавек ня знойдзецца і 20, якія-б хацелі прыналежыць да Расеі. Яны так далей кажуць: „Мы з‘еднаны з Літвой гістарычнай, эканамічнай і духоўнай зьвязью. Замкавая гара, Катэдра і Віленскія Школы дужа многа гаворуць нашаму розуму і сэрцу. Вы-б аканчацельна нас пагубілі, каб адстаранілі нас ад Вільні. У Ашменскім павеце рускіх знойдзецца ня больш 1-3 працентаў. Мы літоўцы, хоць некаторыя з нас ўжо і не гаворуць па літоўску. Робце нам літоўскія школы і мы узноў вярнёмся да нашае роднае праайцоўскае мовы. Просім данясьці Ураду Літвы, што мы з нецярплівасьцю ждем нашага прылучэньня да Літвы і з вагромнай радасьцю сустрэцім у сябе прэдстаўнікоў Літоўскуга Ўраду“. Прэдстаўнікі Літоўскага Ураду дакляравалі дэлегацыі яе думкі і заданьня данясьці Ураду і уверылі, што пасьля ратыфікацыі літоўска-рускай мірнай умовы ім не грозіць апаска адлучэньня ад Літвы.

КОЎНА, 19.8. (Эльта). У прайшоўшы тыздзень адкрыты пачтовыя установы ў Меркініках і Сувалках. Устаноўлена камунікацыя па тэлеграфу з Тэльшамі і па тэлефону з Сэйнамі.

КОЎНА, 19.8. (Эльта). Бальшэвікі вывозяць з Вільні тыпаграфіі Зісьмана, Руткоўскага, Жукоўскага і інш.Вывозіцца зялезна-дарожная маентнасьць, нішчыцца цэнтральная тэлефонная станція, вывозіцца мэбель і другая маентнасьць прыватных асоб ня толькі уцекшых у Польшчу, але і знайходзячыхся ў Вільні, чы выехаўшых ў Літву.

КОЎНА, 19.8 (Эльта). Руская газэта „Чырвонае Знамя“ пастаянна апавешчае аб растрэліваньні грамадзян Літвы у Вільні. Пачаліся новыя арэшты, якія матывуюцца тым, што вышэўспамянутыя грамадзяне вядуць спекуляцыю савецкай валюты. Па атрыманным весткам арэштаваных ёсьць каля 100 асоб. З „рэвкомаў“ выходзяць пагалоскі, што намерваюцца разстрэляць палову арэштаваных. Апроч тых разстрэлаў, якія афіцыяльна апавешчаны, як мы даведываемся, што дзень выпаўняецца па некалькі дзесят патаёмных разстрэлаў. Наша вайсковае прэдстауніцтва зрабіла проціў гэтага пратэст.

РЭВЕЛЬ, 18.8. (Эльта). Паўстаньне эстонскіх рабочых зусім ліквідавана. 17 жніўня ў ўсіх масьцярскіх пачалася праца.

ПАРЫЖ, 19.8. (Эльта) Па весткам з Вашынгтону, Амэрыканскі Ўрад адмаўляецца заплаціць палякам назначаную частку крэдыту ў 250 мільёнаў доляроў, дзеля таго, што З‘еднаныя Штаты не ваююць з Савецкай Расеяй і ня могуць цяперь даць крэдыту.

КЕНІГСБЭРГ, 23.8. (Эльта). Пад Віленсберг да 22 жніуня прышло 700 бальшэвікоу. Бяз усякага сапраціуленьня яны былі абезаружаны і інтэрнаваны у лагэру Эрыса. Датрымаць нейтралітэт тым часам не было ні якіх перашкод.

Выдавецтва і рэдакцыя: Стол Друку Міністэрства Беларускіх Спраў. Коуна, Вуліца Адама Міцкевіча, 13а,

ДРУКАРНЯ А. БАКА і Х. МАНКЕСА, КОЎНА,